

будућност. Такви устави су програмски акти, програми за будућност, а не акти који одражавају постојећу стварност и њој су прилагођени. Истина, програмски карактер и оријентацију немају само револуционарни устави, него је то више или мање одлика сваког устава.

VI. ВРСТЕ УСТАВА

У науци уставног права и уставно-правној литератури до данас су се искристалисале различите поделе, класификације устава тако да може да се говори и о постојању различитих устава. Према већини уставних писаца, постоје класичне и новије или модерне класификације и теорије о уставима и у оквиру њих груписање устава и њихово разврставање према различитим критеријумима. Овакве теорије и класификације устава усвајају и заступају и наши уставни писци и професори уставног права: Ратко Марковић са Правног факултета у Београду, Маријана Пајванчић са Правног факултета у Новом Саду, Драган Стојановић са Правног факултета у Нишу, Славко Лукић са Правног факултета у Подгорици и др. мада има и другачијих прилаза и гледања на питање поделе и врсте устава. У томе се донекле издваја Рајко Кузмановић са Правног факултета у Бањалуци који је изложио нешто другачију, занимљиву и продубљенију теорију и класификацију устава. Он разликује примарне и секундарне класификације устава и у оквиру њих даље разрађује и групише уставе према различитим критеријумима.

Примарну поделу устава он изводи према настанку, начину доношења и суштини устава док секундарну изводи према формално-правном, социолошко-правном и политичко-правном критеријуму. У оквиру ове класификације Р. Кузмановић помиње различите поделе, врсте устава које заслужују да буду поменуте поред ових општеприхваћених које уважава и наша уставноправна наука. Пре класичних а и модерних теорија о уставима (њиховим врстама) заслужује да се помене и схватање, теорија о уставу коју на сасвим оригиналан начин излаже наш истакнути правни теоретичар проф. Коста Чавошки. Он излаже интересантно гледиште о уставу у оквиру кога могу да се издвоје његова различита значења па донекле и његове посебне врсте. Тако К. Чавошки разликује: а) устав као облик и организацију политичке заједнице; б) устав као основни закон; в) ограничавајући устав као претпоставку уставности и г) легитимни устав слободе. Устав као облик и организација политичке заједнице би био такав чији је циљ обликовање и уређивање државе, њених највиших органа власти и то би био онај изворни облик устава у значењу атинског устава (politea) који